

LITUOVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr. 7 (1402) 1984 m. vasario 24 d.

Melbourne

XXIX METAI

LEIDINIAI APIE ŠVENTĄ KAZIMIERĄ

Didėja Lietuvos Bažnyčios persekiojimas

1983 m. gegužės 17 d. į Kauno Kuriją išklausti Religinų reikalų tarybos įgaliotinio Petro Anilionio pamokymų buvo sukviesti Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos dekanai ir vicedekana. Įgaliotinio kalba sukosi apie praitų metų liepos - spalio mėnesiais tarybinei valdžiai atsiųstus Lietuvos kunigų pareiškimus. Pareiškimų svarstyti į Lietuvą vasario mėnesį buvo atvykęs atsakingas darbuotojas iš Maskvos Religinų tarybos. Čia jis susitiko ir kalbėjosi su Lietuvos vyskupais, lankėsi Kunigų seminarijoje, o pasikalbėti su dekanais įgaliojo P. Anilionį. Kadangi pareiškimų, siųstų iš įvairių Lietuvos vyskupijų, reikalavimai analogiški, P. Anilionis darė išvadą ir tvirtino, kad juos inspiravo vienas centras. Susirinkimo pradžioje įgaliotinis pacitavo tarybinės Konstitucijos 50-tą straipsnį, kuriame rašoma, kad LTSR piliečiams garantuojama sąžinės laisvė išpažinti bet kurią religiją arba neišpažinti jokios, praktikuoti religinius kultus arba vesti ateistinę propagandą. P. Anilionis iš kailio nėrėsi, įrodinėdamas, kad vien už tai, jog dvasininkijai ir tikintiesiems leidžiama praktikuoti religinius kultus, jie privalo tylėti, kai ideologiniai darbuotojai veda ateistinę propagandą, nes priešingu atveju, įgaliotinio žodžiais tariant, jau būtų pažeista ateistų sąžinės laisvė. Kažkas yra pasakęs: "Vilkui avelę leista papjauti, o pjaujamai avelėi neleista nė bliauti". Šitokį principą įgyvendina ir "demokratiškiausioji" pasaulyje tarybinė Konstitucija, užgarantavusi ateistinei propagandai laisvę, davusi teisę ateistams griauti religiją visomis moderniausiomis priemonėmis, kai tuo tarpu tikintiesiems, kurie sudaro Lietuvos gyventojų daugumą, palikta teisė tyliai kentėti.

P. Anilionis priekaištavo susirinkusiems dekanams dėl, jo manymu, pareiškimė panaudoto netinkamo tono, galinčio užgauti tokius didelius KP CK veikėjus, kaip P. Griškevičių, Šepetį, ir jį patį - RRT įgaliotinį. Jo kalboje buvo nuolat kartojama: "Neprovokuokite! Nekonfliktuokite padėties! Prievarata nieko nelaimėsite!"

P. Anilionis piktinosi dėl "LKB Kronikoje" (Nr. 54) išreikštos minties, jog "Lietuvai reikia vyskupų, kurie sugebėtų eiti su tikinčia tauta į kalėjimus, lagerius, net mirtį,

o ne tokių, kurie stabdytų iš apачios prasidėjusį dvasinį atgimimą". 1982 rugsėjo 2 d. Vilniaus arkivyskupijos kunigų tarybos kreipimasi į Vyskupus Anilionis pavadino sužulėjusios neapykantos prasiveržimu, mat kreipimesi teigiama, kad "nuolaidžiavimas ateistinei valdžiai yra didelė skriauda Bažnyčiai".

Toliau P. Anilionis nagrinėjo kunigų pareiškimuose esantį sakinį: "Neturime teisės vyskupijų ir parapijų valdymo atiduoti civilinės valdžios sudarytiems komitetams". Čia įgaliotinis pareiškė, kad socialistinėje santvarkoje bažnyčios, jų turtas ir kultūros vertybės yra suvalstybtintos, tad jų savininkė yra valstybė. Ji nustato sąlygas, kaip tikintieji tuo valstybės turtu gali naudotis kulto reikalams. Išvardijo 14 Kauno arkivyskupijos ir 2 Vilkaviškio vyskupijos parapijas, kurios ir delsia pasirašyti sutartis su valstybe ir pagrasino, kad jos gali užsitraukti didelių nemalonu-

mų. Savo kalboje pacitavęs kunigų pareiškimo sakinį: "Mes įpareigoti skelbti Evangeliją pamokslais ir katekizacija". Anilionis labiausiai puolė tas bažnyčias, kuriose buvo pagerbti iš kalinimo vietų grįžę politiniai kaliniai ir jiems buvo leista tarti žodį susirinkusiems tikintiesiems. Taip pat įgaliotinis priminė baudžiamojo kodekso straipsnį, kur nurodyta, jog vaikus katekizuoti leidžiama tik tai tėvams. Patarė tėvams įsigyti 1980 m. išleistą katekizmą ir iš jo ruošti vaikus. "Pas mus ne Afrika ar Lotynų Amerika, kur žmonės tamsūs, pas mus skaityti moka visi", - kalbėjo įgaliotinis, - "kunigas gali tik patikrinti vaiko žinias ir nemokantį pavaryti". Priminė, kad Lietuvoje kasmet apie 50.000 vaikų prileidžiama pirmos išpažinties ir Komunijos. Tik nepasakė, kur šią dieną tėvai galėtų įsigyti katekizmo

(Nukelta į 4 puslapį)

Seinų katedra, kurioje palaidotas vyskupas Antanas Baranauskas. Prie lenkų lietuviai nebegalėjo čia turėti savo pamaldų ir tik naujas vyskupas pernai spalio mėn. vėl jas leido turėti.

Kovo 4 sukaks 500 metų nuo Lietuvos jaunimo globėjo - šv. Kazimiero - mirties. Tą dieną lietuviai visame pasaulyje, ne tik Vakaruose, bet ir okupuotoje tėvynėje, prisimins savo šventąjį, kuris šviečia mūsų tautai bei mums padeda asmeniniuose gyvenimo rūpesčiuose.

Siai nepaprastai progai atžymėti Amerikos Lietuvių Katalikų Federacijos pastangomis buvo sudarytas Švento Kazimiero sukakčių komitetas. Sukaktuviniai metai pra dedami šių metų kovo 4 Romoje bažnytinėmis apeigomis, Jo Šventenybei popiežiui Jonui Pauliui II vadovaujant. Metai bus baigiami rugsėjo 1 ir 2 Toronte, Kanadoje, katalikų kongresu ir sukakčiai specialiai sukurta oratorija. Šalia iškilmių Romoje ir Toronte komitetas yra atlikęs eilę darbų.

Tų darbų tarpe komitetas išleido šv. Kazimiero gyvenimo trumpas studijas lietuvių, anglų ir ispanų kalbomis. Jas jau galima užsisakyti per Šv. Kazimiero sukakčių komiteto būstinę, kuri veikia Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos patalpose.

Prof. Simo Sužiedėlio lietuviškoji laida kainuoja 5 dol. plus 1 dol. už pašto išlaidas. Užsisakant 10 ar daugiau lietuviškų knygų, duodama 25% nuolaida. (Kainos USA doleriais).

Angliška brošiūra, kurią paruošė Pilypas Skabeikis, gaunama tik už 50 centų. 25% nuolaida bus skiriama tiems, kurie užsisako 100 egzempliorių ar daugiau.

Vytauto Dambravos ispaniška knygutė apie šv. Kazimierą gaunama už auką.

Sie leidiniai suglaustai nušviečia vienintelio lietuvių šventojo bruožus. Jie praturtins kiekvieno susipratusio lietuvių biblioteką bei atliks svarbią publicistinę funkciją vietinių šv. Kazimiero minėjimų ruošoje.

Leidinius galima įsigyti Lietuvių Katalikų Religinėje Šalpoje. Čekius rašyti Lithuanian Catholic Religious Aid vardu ir siųsti 351 Highland Blvd., Brooklyn, New York 11207.

Vasario 2 dieną mirė Daukšų, Vilkaviškio vyskupijoje, parapijos klebonas kunigas Jonas Kubilius. Velionis buvo sulaukęs aštuoniadešimt vienerių metų amžiaus. Kunigo išventintas 1931-mais metais. Mūsų žiniomis, tai jau trečias šiemet Lietuvoje miręs kunigas.

Išėivijos didžiausia dovana tautai

PAPILDOMA IR ATNAUJINAMA LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

"Lietuvių enciklopedija" nėra tik svečias išėivio lietuviu namuose — dažnas ją turi ir saugo, gerbia kaip didelį turtą. Bet pirmiausia išsiaiškinkime, kas yra "enciklopedija". Tai labai lengva, tik paskaitykime, ką ji pati apie save rašo: "Enciklopedija yra informacinis veikalas, kuriame duodama visų žinijos šakų santrauka, ilgesniais ar trumpesniais straipsniais surašyta ir dažniausiai alfabetiškai sutvarkyta" (LE V, 512). Visais požiūriais, tai labai didelis tautos turas, nes ne visos tautos ją turi. Dar retesnis dalykas - LE išleista išėivijoje ir tai ne 2-3, bet 36 tomams. Tai dar retesnis atvejis, nes tik viena kita tautinė grupė yra tai padariusi ir tai ne tokiu dideliu mastu.

Ne bereikalo lietuviai okup. Lietuvoje didžiuojasi išėivija, kuri tokį didelį darbą atliko. Pogrindžio spauda ir kultūrininkai LE paruošimą ir išleidimą teisingai laiko "pačiu didžiausiu lietuviškosios išėivijos darbu", kurį ji savo daugiau kaip 100 metų istorijoje atliko. Ta pati pagrindžio spauda LE išleidimą vertina net daugiau, kaip išėivijos puoselėjamas ne visada sėkmingas ir todėl tautoje mažai teįjuntamas Lietuvos išlaisvinimo paslangas.

Mintis leisti LE taip pat kilo ne Lietuvoje, bet Amerikoje. Jau 1910-1912 m. šiuo reikalu kai kuriuos žygius mėgino daryti žinomas lietuviškų knygų bei laikraščių leidėjas Čikagoje A. Olševskis (Antano Olio tėvas), o rašyt. Klemesas Jurgelionis bandė sudaryti redakcinę kolektyvą. Bet šis planas nebuvo nę pradętas vykdyti dėl finansų, bendradarbių, skaitytojų stokos ir dėl lietuviams įprasto nesutarimo.

Ir nepriklausomybės metais su LE išleidimu nesiskubinta. Pirmasis LE sąsiuvinys išleistas tik 1931. X. 1 "Spaudos fondo" rūpesčiu. Ligi II bolševikų okupacijos išleisti 9 tomai ir 10 sąsiuvinų (baigiant raidėmis Ind.).

Išėivijoje LE pradęta leisti Bostone 1953 m. Paskutinis XXXV t. išleistas 1966 m., o 1969 m. išleistas dar 36 tomas - ligi to laiko sudarę papildymai.

LE paruošimo ir išleidimo darbas išėivijoje, neturint po kojų pačios Lietuvos, reikiamų bibliotekų ir archyvų, buvo be galo sunkus. Visa laimę, kad išėivijoje tada netrūko lietuvių intelektualų, kurie ne tik turėjo reikiamų žinių, bet ir

*****

BRONIUS KVIKLYS

Mūsų specialius bendradarbius
Čikagoje

*****

nuosirdžiai aukojosi šiam darbu. Ir tie intelektualai LE leidęjų bei redaktorių buvo laiku "pagauti", nes šiuo metu daugelio jų nebėra gyvųjų tarpe. Pavartę tik kelis LE tomus, bendradarbių eilėse rasime daugybę pavardžių žmonių, kurie atliko savo pareigą tautai, atidavę savo mokslinį žinių indelį per LE lapus. Štai mūsų pripuolamai parinkti iš LE tomų jų vardai: lituanistai - A. Salys, Pr. Skardžius, St. Barzdukas, L. Dambriūnas, P. Būtenas; istorikai - Z. Ivinskis, dr. K. Avizonis, M. Nauburas, V. Gidžiūnas, V. Zemaitis; karo istorikai - K. Ališauskas, O. Urbonas; literatai bei rašytojai - V. Krėvė, J. Brazaitis, J. Aistis, Ben. Babrauskas, J. Tininis, Stp. Povilavičius - Vykintas, bibliografas Al. Ružancovas; geografai - K. Pakštas, S. Kolupaila, St. Dirmantas, K. Regelis; miškininkai - J. Kuprionis, A. Rukuiža, K. Sčesnulevičius, J. Paltarokas; žymūs kitų mokslo sričių darbuotojai: J. Kairys - Kaminskas, K. Bielinis, V. Čižiūnas, M. Krikščiūnas, R. Skipitis, B. Matulionis, D. Jasaitis, V. Kanauka, K. Jakubėnas ir dešimtys, o gal ir šimtai kitų, kurių nebėra mūsų lietuviškoje bendruomenėje, kurie veikė, rašė, kūrė, bet daugiau nebekurs. Ir jeigu nebūtų buvusi leidžiama LE, jų mokslo žinios žymia dalimi būtų pražuvusios, tautai dingusios.

Reikia dar pabręžti, kad LE leidimo finansinės aplinkybės nebuvo linksmos. Laimė, kad atsirado žmogus, kuris ryžosi šį darbą pradėti ir jį išstesėjo. Tai Juozas Kapočius, išleidęs visus 36 tomus. Bet geras organizatorius ne viskas: gera buvo ir ano meto lietuviškoji išėivija, sutelkusi leidimo darbu milijoną dolerių. Ir tai ne dabartinių "infiliacinių", bet senųjų - "aukso dolerių". Apie 4.000 lietuvių užsisakę šį serijinį veikalą ir rodosi, daugiau kai 3.000 išstesėjo ligi galo būti prenumeratoriais. Bet grįžkime vėl prie Juozo Kapočiaus. Jis turėjo pakelti sunkią našta, išleisdamas ne tik minėtus 36 LE tomus, bet dar 6 LE angliškų tomus, ketur-

tomę "Mūsų Lietuvą" ir daugelį kitų naudingų knygų. Tai beveik vieno žmogaus privati iniciatyva ir tai labai naudinga. Prileiskime momentą, kad LE būtų apsiėmusi leisti kuri nors išėivijos organizacija ar kuris politinis veiksnys: ji būtų sustojusi dėl nesutarimų bei rietenų vos kelius toms išleisus.

Bet ir LE redaktoriams reikia atiduoti mūsų padėką ir pagarbą. Apmokamų redaktorių pagal plataus darbo sąlygas buvo labai nedaug: prof. Vaclovas Biržiška (I-IV t.), Pranas Čepėnas, Juozas Girnius, Jonas Puzinas. Nėpilnai apmokamais redaktoriais buvo: A. Bendorius, V. Maciūnas, Vl. Kulbokas talkino kaip kalbos taisytojas. Tai beveik ir viskas. Jie ir šimtai kitų sudėjo didelę intelektualinio darbo auką, už kurią tauta bus dėkinga. Reikia dar pasakyti, kad savo turiniu ir žinių atranka, ypač lituanistinių mokslų srityje, LE yra visais pažiūriais aukšto lygio veikalas.

Paskutinio tomo redaktorius dr. J. Girnius, to tomo įžangoje rašė: "Mūsų baigtoji LE savo galutine prasme yra žygis kelyje į nepriklausomą Lietuvą, kur laisvė būtų ne iš prispaudėjų malonės laukiama, o savo pačių kuriamas tėvų žemėje".

Nuo I-jo papildymų (XXXVI) tomo pasirodymo šiemet sueina 15 metų. Per tą laiką Lietuvos bei lietuvių ir pasauliniame gyvenime įvyko daug naujų pažymėtinų dalykų. Daug šviesių mūsiškių iškeliavo į amžinybę, nemaža žmonių atėjo į lietuvišką kultūrinį, politinį gyvenimą. Taigi ir 36 t. LE per tą laiką yra senstėjęsi, tačiau ne visiškai ir ne beviltiškai. Kad galėtų ji dar ilgus dešimtmečius mūsų tautai tarnauti, reikia ją kartkartėmis papildyti, o tuo pačiu atnaujinti ir atjauninti. Paprastai enciklopedijų leidėjai, išleidę paskutinį tomą, atnaujina jos leidimą, išleisdami I ir toliau kitus tomus. Tokiu būdu per keletą metų vėl gimsta nauja enciklopedija. Tačiau mes neturime galimybių tai padaryti, bet nėra ir didelio reikalo, nes LE-joje sutelkta pagrindinė lituanistinė medžiaga yra nesenstanti, ja galima ir toliau naudotis, tik reikalingi jos papildymai, pataisymai, patikslinimai.

To ir siekiama paruošiant spaudai ir ruošiantis išleisti naują II-įjį papildymų, taigi jau 37-įjį LE tomą. Jį leisti iniciatyvos ėmėsi mūsų kultūrininkai, pasitelkę senąjį LE leidėją J. Kapočių ir užsitikrinę JAV LB Kultūros tarybos (pirm. Ingrida Bublienė) pagalbą. Mūsų spauda jau buvo painformuota apie atliktus darbus. Naujojo tomo vyr. redaktorium sutiko būti istorikas Simas Sužiedėlis, padedamas redaktorių inž. Jurgio Gimbuto, dr. St. Bačkaičio ir kitų įvairių mokslų sričių žinovų bei kultūrininkų. Jau atlikta gal didžioji dalis medžiagos surinkimo darbo. Tomas būsiąs 500-600 psl. Užsisakyti galima (ir reikia) adresu: Lietuvių enciklopedija, PO Box 95, So. Boston, MA 02127, USA. Išėjus tomui teks už jį mokėti apie 25 US dolerius.

Įvykiai

— Viktorijos parlamentas nutarė pertvarkyti kalėjimus. Šis planas kainuos \$ 120 milijonų ir užtruks iki 20 metų. Kalėjimo vienetui bus skiriama iki 250 vietų.

— Darbiečių partijos sudaroma Centrinė kairiųjų grupė - "Centre left". Kas ji tokia bus, dar nę patys darbiečiai nežino. Šią grupę organizuoja Mr. Hayden. Adelaideje ji jau sudaryta. Atrodę, kad Mr. Hayden su šia grupe vėl mano iškovoti į partijos lyderius.

— Queenslande nukrito lėktuvas ir du keleiviai užsimušė.

— Melbourno priemiestyje Broadmeadows susidūrę traukiniai. Traukinių vairuotojai spėjo laiku iškoti iš traukinio ir taip išvengę mirties.

— Italų kariuomenės daliniai iš Lebanono pasitraukė. Dar yra likę prancūzų daliniai, o amerikiečiai sėdi laivuose. Izraelio kariuomenė pajudėjo į šiaurę ir pradėjo apšaudyti Sirijos dalinius.

— Žiemos olimpiada Jugoslavijoje užsibaigė. Sovietai laimėjo 25 medalius, Rytų Vokietija 24, o Amerika tik 8. Sovietų grupėje dalyvavo vienas ir lietuvis sportininkas — Algimantas Čelna. Sekanti žiemos olimpiada bus Kanadoje.

— Indijoje vyksta raupsuotųjų kongresas. Dalyvauja atstovai iš 90 kraštų, viso 1.300 atstovų. Ministerė pirm. Mrs. Gandhi pareiškė, kad Indijoje yra 15 milijonų raupsuotųjų.

— Iš Maskvos pranešama, kad Sovietai ryžtasi normalizuoti santykius su Amerika. Dėl pasitarimų raketų klausimu nieko nesakoma.

— Amerikos demokratų partija ieško kandidato į prezidentus. Buvo jų keli, bet galiausia liko du — Mr. Mondale ir John Glenn. Partijos egzektuvas pasisakė už Mondale. Respublikonai tuo tarpu neturi bėdos. Prezidentas Reagan sutiko vėl kandidatuoti ir kito kandidato jį neieško.

— Italijoje po šimto dešimties metų pertraukos vėl yra pastatoma kompozitoriaus Amilcare Ponchielli opera "I Lituani" - Lietuviai. Trys operos spektakliai yra statomi Cremonos operos teatre, šiaurės Italijoje, minint kompozitoriaus Ponchielli gimimo 150 metų sukaktį. Pirmasis operos "I Lituani" spektaklis įvyko vasario 10 dieną.

— Konstantino Černenko paspyrimas Yuri Andropovo įpėdiniu pasaulyje nebuvo didelė staigmena. Nuo pat pradžios jis buvo tarp labiausiai galimų kandidatų. Užsienio spaudos agentūros jau vien dėl jo senyvo amžiaus - 72-ji metai - ir dėl jo marksistinių idėjų konservatyvumo sustabarėjimo mano, kad nieko naujo negalima laukti Sovietų Sąjungos viršūnių pasikeitimuose.

— Jungtinių Tautų Organizacijos žmogaus teisių komisijos direktorius Kurt Herndl, Zenevoje atidarydamas komisijos kasmetinės sesijos darbus, paragino komisijoje atstovaujamas 43-ias pasaulio valstybes veiksmingiau kovoti už žmogaus teisių apsaugojimą visur, kur jos tebėra pažeidžiamos. Komisija savo darbuose ligi kovo 16 dienos, tarp kitų klausimų, svarstys ruošiamą tarptautinę konvenciją prieš nežmonišką elgesį su belaisviais ir belaisvių kankinimą. Ši konvencija, nors jau kelerius metus svarstoma, iki šiol negalėjo būti sudaryta dėl kai kurių kraštų, jų tarpe Sovietų Sąjungos, pasipriešinimo. Sovietai nesutinka, kad jų teritorijoje būtų tiriamos belaisvių kalinimo sąlygos.

T Ė V I Š K Ė S A I D A I

18 Henry St. Kensington Vic. 3031. Tel. 376 7355

LEIDZIA AUSTRALIJOS LIET. KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius kun. Pr. Dauknys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$ 25. Kituose kraštuose \$ 30. Atskiras numeris 50 centų. Skelbimai už skilties vienetą cm \$ 1. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

TĖVIŠKĖS AIDAI

LIETUVIŠKA MOKYKLA

Kaip tik po švenčių pradėdame lietuvišką mokyklą. Visiems rūpi, kad visi tėvai leistų savo vaikus į lietuvišką mokyklą. Tačiau mokinių skaičius mokyklose kasmet mažėja ir mažėja. Taip atrodo, kad tėvai ne labai rūpinasi savo vaikus vežti į lietuvišką mokyklą. Iš dalies gal ir taip. Yra tokių tėvų, kuriems lietuviška mokykla nerūpi. Jų buvo ir anksčiau. Dar bene prieš 20 metų kai kurie tėvai aiškino, kad vaikams lietuvių kalbos nereikės, kad jiems lietuvių kalba gadinis anglų kalbos akcentą. Ir australai tuomet nemėgo kitos kalbos. Bet savaitgalio mokyklose vaikų tuomet buvo daug. Mokyklų tuomet buvo taip pat visas tinklas.

Laukai pasikeitė. Nė tėvai nebebijo, kad kalba gadinų kitos kalbos akcentą, nė australai nebebijo kitos kalbos. Net radijo stotys atidarytos kitom kalbom ir televizija ateiviams. Ateivių mokykloms valdžia nei pašalpą duoda. Mokyklose vaikų tačiau mažėja ir mažėja. Melbourne Parapijos Mokykla prieš 20 metų turėjo 150 mokinių, o dabar liko vos 50. Daugelis mokyklų, kurios buvo atskiruose priemiesčiuose, visai užsidarė. Reiškia, priežastis, kad mokinių sumažėjo, yra kažkur kitur.

Prieš 20 metų vaikų skaičius buvo beveik dvigubai didesnis. Melbourne tuo laiku mokyklinio jaunimo buvo apie 200, o dabar yra tik apie 100. Lietuviškos mokyklos tuomet nelankė tik apie ketvirtis vaikų, o dabar - pusė vaikų nelanko. Čia dar kita priežastis. Juk nemaža jau yra mišrių šeimų. Kai kurios ir iš jų dar siūnčia savo vaikus į lietuvišką mokyklą. Yra tačiau ir lietuviškų šeimų, kurios savo tarpe kalba tik angliškai. Žinoma, jų vaikai lietuviškai nebemoka. Nors tėvai ir moka lietuviškai, bet jie kalbasi angliškai, kad vaikams negadintų akcento. Jie išaugę iš tų tėvų, kurie atvažiavę taip kalbėjo, kad nereikia vaikams gadinėti akcento. Tokių tačiau yra nedaug. Daugiau yra mišrių šeimų, kurioms gal ir sunkiau vaiką išmokyti lietuviškai. Ir čia tačiau yra išimčių. Yra tokių vaikų, kurie kalba tėvelio, motinos kalba, na ir, žinoma, vietine anglų kalba.

Reikia džiaugtis, kad lietuvių tėvų susipratimas yra geras. Jie stropiai veža savo vaikus į mokyklą, veža į sportą, tautinius šokius ir kitur. Patys tėvai nesibrangina ateitį į mokyklą pamokytojaut. Reikia pastebėti, kad dabar vaikai lietuviškai kalba visai švairiu akcentu, Reiškia, tėvai užsiima su vaikais, kalba su jais lietuviškai.

Šią jaunąją kartą, kurių vaikai dabar jau lanko mokyklą, reikėtų užgirti. Ta karta augo išėivijoje, ji mėtyta ir vėtyta. Jų tėvai gyvena sunkiose sąlygose ir ne ką galėjo savo vaikams paduoti. Vaikai tačiau išaugo lietuviškoje nuotaikoje ir tokiais jie auklėja jau savo vaikus. Lietuviška mokykla mums dar garantuoja ateitį ir sekančiai kartai.

Vasario 24-toji yra Estijos Nepriklausomybės diena. Ją švenčia viso pasaulio estai išėivijoje ir tėvynėje.

Nuo senovės šiaurinėje Europoje gyveno Suomų - Ugrų tautos, į kurių šeimą įeina lybiai, estai, ingrai, kuomi ir vengrai.

Nors suomių ir estų žemės nepasižymi žemės turtais, bet visais amžiais gobšūs kaimynai norėjo užgrobti jų žemes.

Pirmieji estų žemes užvaldyti panorėjo rusai ir jų kunigaikštis Jaroslovas jau 1030 m. įsiveržė į Tartu miestą. 1208 m. į estų žemes atsibastė vokiečių Kalavijuočių ordinas.

Vokiečiams nesisekiant nukariauti estus, 1219 m. į Estiją atvyko Danijos karalius Valdemaras su gausinga kariuomene.

Kalavijuočiams su danų pagalba užkariavus Latviją ir Estiją, visas kraštas buvo pavadintas Livonijos vardu.

1558 m. Rusijos caras Jonas Ziaurusis vėl bandė užkariauti Estiją. Į karus įsimaišė švedai ir jų karalius Gustavas 1625 m. paėmė visą Estiją ir dalį Latvijos savo žinion.

Kilus didžiam Šiaurės karui 1700 m. rusai galutinai įsigalėjo visoje Estijoje. Rusijos caras paliko kalavijuočių ainiams, vokiečių baronams savivaldos teises, o estai buvo engiami dviejų ponų, - vokiečių ir rusų.

1918 m. baigiantis Pirmajam pasauliniam karui ir vokiečiams pradėdam pralaimėti, o Rusijoje prasidėjus bolševikų revoliucijai, Estijos gyventojai nutarė pareikalauti Amerikos prezidento Wilsono paskelbtos laisvojo apsisprendimo teises.

1918 m. vasario 24 d. taip vadinama Seniūnų Taryga paskelbė Estijos nepriklausomybę su prezidentu K. Patsu priekyje.

Vokiečių okupacinė valdžia nepripažino Estijos nepriklausomybės paskelbimo. Jie išvaikė estų kariuomenę ir įvedė karo stovį. Padėti išgelbėti estų išėivija, kuri Amerikoje, Anglijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Švedijoje turėjo savo tautines delegacijas ir informacijos biurų. Estų išėivių gyvos politinės akcijos dėka, Italijos, Anglijos ir Prancūzijos vyriausybės 1918 m. gegužės mėn. pripažino Estijos nepriklausomybę de facto.

1918 m. spalio 19 d. vokiečiai buvo priversti perleisti krašto valdymą Estijos vyriausybei. Vokiečiams pasitraukiant į Estiją ėmė veržtis bolševikų raudonoji armija.

1918 m. gruodžio 24 d. pulk. J. Laidoneris buvo paskirtas estų kariuomenės vadu ir prasidėjo kovos su bolševikų armija.

Anglų karo laivai prie sostinės Talino išvaikė rusų raudonąją laivyną ir atimus du karo laivus atidavė estams.

Broliška suomių tauta, su kuriais estai gali lengvai susikalbėti, paskolino 20 mil. markių ir atsiuntė 2.000 savanorių.

1919 m. jau visa Estija buvo laisva ir kovos vyko prieš žemėje netoli Pskovo. Latviai už savo nepriklausomybę taip pat turi būti dėkingi estams, nes jų kariuomenė išlaisvino pusę Latvijos ir padėjo užimti Rygos miestą.

Reikėjo estams dėl savo laisvės kovoti su bermontininkais, bolševi-

ELAGU EESTI

kais ir rusų baltagvardiečiais. Kaip žinome Leningradas yra pastatytas estų genties Ingrų žemėje. Baltagvardiečiai pažadėjo estų ingrams savivaldą ir buvo sudaryti jų atskiri batalionai. Baltagvardiečiams sekėsi gerai iki jų priekyje žygiavo estai su ingrais. Priartėjus prie Petrapilio ir Pskovo, rusų generolai nutarė, kad estai su ingrais jiems nebereikalingi ir bandė juos nuginkluoti.

Pasitraukus estams ir ingrams, baltagvardiečių frontas suiro, nes rusai kareiviai - vieni pabėgo, kiti perėjo pas bolševikus.

1926 m. per sovietų Rusijos gyventojų surašymą prie Leningrado 150.000 gyv. pasisakė, kad jie yra ingrai. Po Antrojo pasaulinio karo Stalinas visus ingrus ištrėmė į Sibiro taigas vergų darbams.

1920 m. vasario 2 d. Estija pasirašė taikos sutartį su sovietų Rusija ir pasibaigus karo veiksams, pradėjo laisvą ir nepriklausomą gyvenimą. Laisvoji Estija turėjo 47.549 kv. km. plotą ir 1.133.917 gyventojų, iš kurių virš 88 procentai buvo estai. Didesni miestai: sostinė Talinn, Narva, Parnu ir universiteto miestas Tartu, kuriame caristinės okupacijos metais mokėsi daug lietuvių studentų. Universitetai įkūrė švedai.

BRONIUS KVIKLYS LAIMEJO KULTŪROS DARBUOTOJO PREMIJĄ

Mūsų Tėviškės Aidų nuolatinis bendradarbis Bronius Kviklys laimėjo Lietuvių Bendruomenės Kultūrinės Tarybos \$ 1.000 premiją už kultūrinį darbą. Jis yra paruošęs ir išleidęs keturiuose tomuose Lietuvos vietovių aprašymą, tai "Mūsų Lietuva". Taip pat jau išleisti trys tomai Lietuvos vyskupijų aprašymo - "Lietuvos Bažnyčios". Jo dar ruošiami kiti tomai apie Lietuvos bažnyčias. Tomai leidžiami atskiroms vyskupijomis. Išleisti jau Telšių, Vilkaviškio ir Kauno vyskupijų tomai. Talkino jis taip pat ir Lietuvių enciklopedijai, nes turi turtingą biblioteką ir nemažą archyvą.

Bronius Kviklys uteniškis, universitete baigęs ekonomiją, bet daugiau pamėgęs žurnalistiką. Taip jis ne tik rašė į laikraščius, bet su jais ir gyveno - tai redaktorius, tai administratorius ar panašiai. Vokietijoje dirbo gimnazijoje ir veikė su skautais. Amerikoje greit jį sutikome dienraščio "Draugas" redakci-

joje. Iš žemės turty svarbiausi yra skalūnai, kurie duoda 18 procentų naftos nuo savo žalio neapdirbtos svorio. Dabartiniu metu okupantai visu spartumu kasa skalūnus ir gabena į Rusiją.

Skalūnų kasyklose įrengtos dujų vartyklos vamzdžiais siūnčia jas į Leningrado miestą, nors sostinė Talinas neturi kuro ir kenčia žiemos šaltį.

Po 22 metų laisvo gyvenimo Estija susilaukė to paties likimo kaip Latvija ir Lietuva. 1939 m. buvo įvestos rusų kariuomenės bazės, o 1940 m. birželio 15 d. po išgalvotų kaltinimų pagal Stalino ir Hitlerio susitarimą visai užimta.

Okupacijos metais daug gyventojų nužudyta arba ištremta į Sibiro koncentracijos stovyklas. Krašte vyksta kolonistinė eksploatacija. Smarkiu tempu kasami skalūnai, mineralinės trašos ir durpynai. Viskas vežama "didžiam broliui", estams paliekant tik trupinius.

Estijos pakrantėse okupantas rengia karinius uostus, povandeninių laivų bazes ir raketų aerodromus. Visų tų įrengimų aptarnavimui vežami iš Rusijos kolonistai su šeimomis, o estai visokiais būdais siunčiami į Rusijos platybes.

Nežiūrint spaudos ir rusifikacijos, Estijos gyventojai dar neprarado vilties atgauti laisvę.

Didžiausias estų išėivių skaičius yra Švedijoje, kur yra beveik visos jų centrinės organizacijos. Australijoje estai labai nuoširdžiai bendradarbiauja su latvių ir lietuvių bendruomenėmis, nes draugo Whitlamo padarytas Pabaltijo okupacijos pripažinimas ir kova už jo atšaukimą mus visus labai suartino.

Linkime mūsų draugams estams sulaukti laisvės dienų.

Elagu Eesti - Tegyvuoja Estija.
Alb. Pocius

joje. Ilgus metus čia ištikimai dirbo kaip redaktorius. Čia ir Tėviškės Aidai jį įpnė į darbą. Praeitais metais, sulaukęs 70 m., jis iš darbo pasitraukė. Iš Tėviškės Aidų dar nepasitraukė. Jis supranta, kad Australijai dar reikia padėti, nes čia maža jėgų.

Tėviškės Aidai sveikina mūsų mielą bendradarbį Bronių Kviklį tiksliai įvertintą premija kaip lietuviškos kultūros darbuotoją. Duok Dieve Jums sveikatos dar ilgai darbuotis mūsų tautos kultūrai.

Tėviškės Aidų Redakcija

Tikinčiųjų Teisėm Ginti komitetui 5 metai

Priežastys, nulėmusios Komiteto įsikūrimą

Atgijusi po sunkių Stalino valdymo metų Lietuvos Katalikų Bažnyčia vėl bandė ieškoti elementariausių teisių - teisės gyventi. Buvo pradėta bažnyčiose katekizuoti vaikus, leisti vaikams bei jaunimui patarnauti šv. Mišiose, adoruoti; pareikalauta, kad būtų grąžintos sovietinės valdžios atimtos bažnyčios... Kaip atsakas iš valdžios pusės už vaikų katekizavimą buvo suminti kunigai: Šeškevičius ir Zdebskis; į tikinčiųjų prašymus grąžinti Klaipėdos bei kitas bažnyčias buvo atsakyta patyčiomis arba kapų tyla, aktyviai bažnytinėse apeigose dalyvaujantys vaikai bei jaunimas - terorizuojami mokslo bei darbo įstaigose.

Tokia Bažnyčios padėtis negalėjo nejaudinti uolių, Dievui ir Tėvynei pasišventusių kunigų. Reikėjo rasti būdų užstoti nekaltai kenčiančius. Kažkas privalejo, gindamas kitus, stovėti pirmose gretose. Taip 1978 m. lapkričio 13 d., Maskvos Kriekščionių komiteto pavyzdžiu, Lietuvoje įsikūrė Tikinčiųjų teisėm ginti katalikų komitetas. Pirmieji Komiteto nariai buvo kunigai: Jonas Kauneckas, Alfonsas Svarinskas, Vincas Vėlavicius, Sigitas Tamkevičius, Juozas Zdebskis.

Komiteto veikla

Per penkerius metus TTGGK yra parašęs virš 50 oficialių dokumentų ir protesto raštų, adresuotų įvairioms įstaigoms bei organizacijoms, tarp jų LTSR Prokurorui ir TSKP CK Generaliniam Sekretoriui. Kai kurie oficialūs Komiteto dokumentai pasiekė užsienį, kaip Junesko organizaciją. Pareiškimuose ginami valdiškų bedievių persekiojami tikintieji, terorizuojami vaikai ir jaunimas; prašoma išlaisvinti neteisėtai suimtus ir įkalinčius asmenis;

reikalaujama, kad ateistai nesikištų į Lietuvos Katalikų Bažnyčios vidaus gyvenimą, netrukdytų Kauno Kunigų seminarijai laisvai spręsti kandidatų į klierikus priėmimo ir dėstytojų parinkimo klausimus; prašymai grąžinti valdžios atimtas bažnyčias ir t.t.

TTGGK reikšmė

TTGGK Lietuvos Katalikų Bažnyčiai ir visai tautai turi neįkainojamas reikšmes, nors šiandien, praėjus penkeriems metams po įsisteigimo, dar sunku išsamiai nuskaidyti Komiteto reikšmę. Tai pirmoji kregždė, viešai išstojusi tikslu ginti nuo valdiškų bedievių persekiojamus ir terorizuojamus tikinčiuosius. Tikinti liaudis pasijuto nesanti viena. Nesavanaudiškos aukos pavyzdys negalėjo likti be atgarsio, negalėjo nedaryti teigiamos įtakos religiniam tautos atgimimui. Kunigų drąsus žingsnis, išėjimas į atvirą, viešą kovą su netiesia bei skriaudomis tą patį troškimą pažadino ir kitų doros bei sąžinės nepraradusių žmonių širdyse.

Sovietinės valdžios reakcija

Normaliai žiūrint, valdžia turėtų būti dėkinga Komitetui už suteikiamą informaciją apie neteisėtus bedievių išpuolius ir sudarytą galimybę palaikyti normalius santykius tarp tikinčiųjų ir ateistų. Tačiau praktiškai reikalai susiklostė priešingai - Komitetas tapo pagaliau bedieviško režimo ratuose, į jo darbą rimtai nebuvo pažiūrėta. Dar 1980 m., norint kad Komitetas atsisakytų savo veiklos, LTSR Prokuroras, išpėdamas TTGGK Komiteto narį kun. Sigitą Tamkevičių, pareiškė: "Komitetas - tai uodo žirzimas prie dramblio ausies." Iš tikrųjų tai tarsi Šv. Rašte minimo piemenuko Dovydo kova su Galijotu. Vietoj to, kad būtų imtasi rim-

tai nagrinėti Komiteto dokumentuose nurodytus ateistų savivaliavimus tikinčiųjų atžvilgiu, valdiški bedieviai Komiteto narius pavadinę apsišaukėliais, o jų darbą - šmeižtu, siekiančiu silpninti sovietinę santvarką.

1983 m. gegužės mėn. 6 d. žiaurus nuosprendis TTGGK nariui kun. Alfonsui Svarinskui ir kun. Sigito Tamkevičiaus areštas bei kitų Komiteto narių nuolatiniai tardymai, gąsdinimai areštu ir vertimas atsisistatinti iš Komiteto aiškiai byloja, jog valdžia visomis priemonėmis stengsis susidoroti su TTGGK komitetu.

Dabartinės Komiteto perspektyvos

Remiamas tikinčiųjų maldų ir lydimas Dievo palaimos Komitetas egzistuoja. Šiuo metu Komitetą su-

daro kunigai: Leonas Kalinauskas, Vincas Vėlavicius, Vaclovas Stakėnas, Alfonsas Svarinskas, Sigitas Tamkevičius. Du paskutiniai kunigai įkalinti ir dėl šios priežasties pinai eiti savo pareigų negali.

Bedieviškos valdžios noras susidoroti su TTGGK yra labai didelis, juo labiau, kad tai vienintelė tokio pobūdžio organizacija visoje Sovietų Sąjungoje. Dėl šios priežasties Komiteto veiklos galimybės žymiai pablogėjo. Iškilo reali galimybė ir kitiems Komiteto nariams tapti elementariausių žmogaus teisių pažeidimo aukoms. Norėtųsi tikėtis, kad, išlaikęs 5-erių metų bandymus, TTGGK susiorientuos jam dabar ypatingai sunkiose sąlygose ir suras savyje jėgų toliau tęsti pradėtą betiesių gynimo darbą. Visa tikinti Lietuva prašo tolimesnės Dievo palaimos jį taip uoliai gynusiam ir sunkioj valandoj padariusiam TTGGK komitetui.

DIDĖJA LIETUVOS BAŽNYČIOS PERSEKIOJIMAS

(Atkelta iš 1 puslapio)

knygelių, išleistų prieš trejus metus ir išdalintų per vieną kitą savaitę.

Kunigų pareiškime sakoma, kad kunigas įpareigotas ne tik savo aptarnaujamos parapijos ribose teikti sakramentus, bet, esant reikalui, ligoniams ir mirštantiems patarnauti kiekvienoje vietoje. Šiuo klausimu Anilionis pareiškė, kad jokios valdžios kunigas nebuvo skiriamas visai valstybei, bet tik arbirotai teritorijai. Patarnauti mirštančiam galima bet kur, tvirtino Anilionis, tačiau pabrėžė, kad niekas neleis važinėti po svetimas parapijas su antitarybiniais pamokslais, mitinguoti ir skelbti anarchiją (...)

Jau kelis dešimtmečius Lietuvos Katalikų Bažnyčia skaudžiai kenčia dėl bedieviškos valdžios kišimosi

į Kauno Kunigų seminariją, todėl visiems suprantama kunigų pareiškimų prašymas ir reikalavimas panaikinti civilinės vyriausybės nustatytas kliūtis - limitą, leisti patiemis vyskupams priimti kandidatus į Kunigų seminariją ir paskirti jai dėstytojus. Anilionis pripažino faktą, kad Lietuvoje kunigų trūksta, ir šiuo metu 139 parapijos neturi savo klebonų, bet čia pat demagogiškai tvirtino, kad limitas yra būtinas, nes į visas aukštąsias ir spec. vidurines mokyklas įstojimas esąs limituotas, todėl netinka vienai Kunigų seminarijai padaryti išimtį, priminė LTSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojo pareiškimą, kad limitas nebus didinamas, kol respublikoje veiks pagrindinė Kunigų seminarija (tarsi kam neaišku, kad, panaikinus limitą, savaime išnyktų kunigų ruošimas pagrindėje).

"Tavo gailestingumas lydi mane per visas mano gyvenimo dienas"

Kaip patekau į KGB objektyvą?

NIJOLĖS SADŪNAITĖS PRISIMINIMAI

(Tęsinys)

1974 m. rugpiūčio 27, pasimeldusi Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčioje, pareidama namo parsinešiau "LKB Kronikos" 11 nr., pasiryžusi perrašyti. Kartu parsinešiau a.a. kan. Petro Raudos padovanotą mažą rašomąją mašinėlę. Įeidama į savo butą - Architektų 27-2, tarpduryje sutikau brolių, išeinantį į polikliniką ir net nespėjau su juo pasikalbėti. Savo kambaryje pradėjau perrašyti "LKB Kroniką". Tai išgirdusi mūsų buto kaimynė - KGB informatorė, ko tada net neįtariau, paskambino telefonu į KGB ir pranešė, kad aš rašau mašinėle. Apie tai man per tardymą išsitarė maj. čekistas Vytautas Pilelis: "Tau visų gaila, o tavęs nepagalailėjo, vos pradėjai rašyti Kroniką, tavo kaimynė mums tuojau telefonu apie tai pranešė". Į tai jam atsakiau: "Jei ji tai padarė įsitikinu, kad daro gerą - gerbiu ją, o jei dėl išskaidinavimų labai jos gaila". Ta pati kaimynė - pedagogė, kai atvažiavę čekistai apsupo namą, jų pasiūsta bėgo į polikliniką sužinoti ar greitai brolis sugrįš namo, mat čekistai nutarė į butą įeiti kartu su juo ir taip netikėtai užklupti mane berašančią. Jie taip ir padarė: kai tik brolis sugrįžo, į mū-

sų butą sugriuvo visas būrys čekistų. Trys iš jų atidarė duris į mano kambarį ir pamatę mane sėdinčią prie rašomosios mašinėlės ir besikalbančią su netoliese sėdinčia Brone Kibickaitė (mano geriausia draugė), ėmė garsiai šaukti "Ramiai! Nė iš vietos! Rankas aukšty!" Nusisypsojusi jų paklausiau: "Ko taip šaukiate? Ar atominę bombą pamatėte?" Tai pasakiau taip ramiai, kad Bronė pamanė jog atėjo mano pažįstami ir nori ją išgąsdinti. Ji jų paklausė: "O kaip jūs čia patekote?". Jie neatsakė jai, tik pareiškė, kad turi kratos orderį ir darys kratą. Patarė atiduoti viską kas inkriminuojama. Atsistojau ir pasakiau: "Jūs visų labiausiai domina "LKB Kronika", štai ji. Daugiaus pas mane nieko nerassite." "Sėskis prie mašinėlės, - šaukė čekistai. - Nufotografuosime". "Jei norite fotografuoti, sėskitės patys", atsakiau jiems ir pasitraukiau nuo šalio. Man ir Bronėi liepė stovėti prie sienos, kambario kampe ir niekur nevaikščioti. Pradėjo kratą, o mudvi, kad tuščiai neleistu laiko, ėmėme garsiai kalbėti Rožančių: "Jūs darykite savo darbą, o mes - pasimelsime". Vargšai čekistai jautėsi labai nesmagiai, kad mes jų nė kiek neišsisgandome ir ramiai meldžiamės, visai į juos nekreipdamos dėmesio. Įpusėjęs kratai Bronė Kibic-

kaitę čekistai išsivedė ir jos bute - Tiesos 11 bt. 38, padarė kratą, bet nieko "nelegalaus" nerado. Dar vėliau į KGB būstinę (irstvą) išvežė brolių, kad vėliau be jo, be manęs ir be orderio jo kambaryje padarytą kratą, visai nereaguodami į mano griežtą protestą dėl seregančio brolio terorizavimo. Čekistams viskas galima...

Kratos metu čekistai paėmė tris įvairius "LKB Kronikos" numerius. Vėliau jie ėmė ir nešė ką tik norėjo, man neparodydami ir į kratos protokolą neįrašydami. Taip dingto mano užrašai su religinio turinio mintimis, kai kurios nuotraukos ir t.t. Adresai buvo gerai paslėpti ir jų nerado. Staiga vienas iš čekistų nudžiugo, nes rado kelis man rašytus laiškus: "Laiškai!" Aš netikėtai greit prie jo prišokau ir išplėšus iš rankų laiškus suplėšiau juos į skutelius, o čekistas šaukė: "Atiduok!" Greit išokau į šalia koridoriuje esantį tualetą ir stipriai vandens srove viską nuleidau kanalizacijos vamzdžiais žemyn. Čekistai tokios staigios mano reakcijos nelaukė, o kai susigriebė - buvo per vėlu. Taip nuo tardymų, o gal ir kratų buvo išgelbėti man rašę žmonės. Atsipelkėję čekistai apsupo mane, šaukdami, kad išveš į KGB, o kratą baigs vieni. "Galite išvežti, - sutikau, - dabar aš rami, nes žinau, kad dėl manęs niekas nenukentės". Manęs neišvežė, nes krata ėjo į pabaigą. Į kambarį įėjo čekistas Kolgovas ir labai patenkintas pasakė: "Prieš 4

LIBANO AVANTIŪROS PASEKMĖS

Žydų Libano invazija 1982 metais, apie kurią savo laikui jau buvo rašyta šiame laikraštyje, pradeda komplikuoti visą Artimųjų Rytų padėtį, kenkia S. Amerikai ir jos prezidentui dėl bereikalingo žydų režimo ir kelia abejonę apie Izraelio išsilaukimą ateityje.

Nieko nelaimėję žydai, praradę 600 karių, buvo priversti pasitraukti į pietų Libaną palikdami savo draugam amerikiečiam ne kokį palikimą: tvarkyti į pilietinį karą pasikėmusį kraštą ir mėginti gelbėti dabartinę Libano valdžią, kad ji nepakliūtų į fanatiškų musulmonų rankas.

Amerikiečiai be karo praradę 300 karių turėjo ne labai garbingai pasitraukti. Ne tik nukentėjo S. Amerikos prestižas, bet, kas yra dar svarbiau, rusams buvo proga sustiprinti savo pašlijusias pozicijas Vakarams gvybiniai svarbioje žibalo versmų srityje.

Pačioje S. Amerikoje Libano įvykiai kenkia prezidento Reagan per rinkimui. Jis greičiausiai aplinkybių buvo priverstas pasiūsti savo karių į Beirut miestą. Dabar visa atsakomybė krenta ant jo pečių. Tai skaudi pamoka, bet ji turėtų pasitarnauti tolesniam klaidų darymui išvengti. Remti besąlyginiai žydus, net kada jie užpuola svetus kraštus ar nenori grąžinti užimtų žemių, nežmoniška pakenkia S. Amerikos ir visų Vakarų reikalui. Vakarai negali dėl žydų užmačių užsitraukti neapykantą arabų pasaulio, kurio žinioje randasi žibalo versmės.

Yra net galimybė, nors ir maža, kad žydai mėgintų pulti Siriją ir įtraukti amerikiečius į karą. Tokiu atveju Sovietų Sąjunga ko gero būtų priversta padėti jos globojamai Damasko valdžiai. O tai galėtų privesti prie trečio pasaulinio karo.

Kas liečia visos padėties pašlijimo kaltininkus - žydus, tai jų kra-

Rašo **Dr. Jonas Kunca**

to padėtis po Libano avantiūros labai pasikeitė. Pirmą kartą pralaimėję karą nesijaučia nei visagaliai nei turį drąsos kartoti kaimynų puolimus. Daug pačių žydų reikalauja pasitraukimo iš Libano ir kitų užimtų žemių. Tai yra patys gudresnieji. Dabar dar gal galėtų susitarti su arabais. Vėliau gali būti per vėlu.

Kol kas Izraelio armija stovi Libano pietuose. Bet jei valdžią paimitų Sirijai palankūs libaniečiai, žydų valstybė būtų apsupta. Palestiniečiai partizanai nuolatiniams puolimais ir atentatais priverstų žydus pasitraukti. Prasidėtų riaušės užimtoje Palestinoje ir vėl žydams tektų nusileisti ir aplėsti ir tas užimtas žemes. Likęs mažutėlis Izraelis nei su savo atominėm bombom negalėtų atsispirti neapykantos pilniem arabam.

Izraelio ekonominė padėtis yra labai pašlijusi nežiūrint bilijoninės amerikiečių paramos. O kas atsitiktų, jei amerikiečiai apsvylę savo draugais nustotų juos ekonomiškai rėmę? Nemažai Izraelio piliečių apleido savo kraštą pereiniais metais nujausdami ateities netikrumą.

Neretai ir blogis išeina į gerą. Tikėkimės, kad tai atsitiks ir šį

kartą. Amerikiečiai gal atsibus ir nustos tarnavę žydų užmačiom, nes labai pavojinga turėti blogus draugus.

Sionistai irgi gal susipras, kad laikas pamiršti kažkokį biblijos Izraelį, atsakyti užgrobtų žemių ar kitokios rūšies utopinių svajonių. O gal iš viso jau ir per vėlu...

Laikinais įsitvirtinę Sirijoje rusai gal neilgai galės tuo džiaugtis. Arabai, vieną kartą atsikratę žydų, patys išprašys savo globėjus, nes mahometonam marksistai yra didžiau si priešai. Dabar jie naudojami rusų pagalba, nes Vakarai padeda arabų užpuolėjam žydams ir arabams net ginklų neparduoda. Taigi Vakarai savo elgesiu privertė arabus susidraugauti su Maskva. Bet ta draugystė nėra nuosirdi ir tęsis tik kol aplinkybės arabus priverst.

Tik Kremliaus vadai tai gerai žino. Jie gali duoti pagalbą, kurios neužtektų Izraelio sunaikinimui, kad dabartinė padėtis ir toliau tęstųsi Maskvos naudai.

S. Amerikai pravartu prisiminti, kad jos tikri draugai ir patikimiausi sąjungininkai yra ne Maskvoj, ne Jeruzalėj, bet pavergtoj Europoj. Tik dėka jų rusai iki šiol nediršta pradėti didesnio karo ir tik su jų pagalba galės būti išardyta agresyvi Rusijos imperija.

REMK AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra: — Skatinti, rėmti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrinės apraiškas.

Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.
50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

AL Fondo Valdyba

metus perspėjome tave. Nuo tada kiekvieną tavo žingsnį sekėme... Nepasitaisėi. Dabar tai gausi!..." "Pagal rusų priežodį, - atsakiau jam, - pažado tris metus laukiama. Aš gi laukiau keturis, bet pasodinsite, kaip žadėjote, į kalėjimą vėluojate!..." Kolgovas sumišo ir ėmė išsiginti, esą, jie man nieko nežadėję, tai man prisisapnavę... "Kaip gerai, - pasakiau jam, - kad pačiu laiku mane perspėjote su kuo turiu reikalą, dabar su jums visai nekalbėsiu, kad vėl neprisisapnuotų..." Taip gimė tvirtas pasiryžimas su melo vergais - čekistais, per tardymus bylos klausimais, nekalbėti.

Po kratos 3 čekistai nuvezė mane į KGB, o kiti likę mano bute, be brolio ir be manęs, jo kambary padarė kratą, nieko ten "nelegalaus" neradami mane tardyti pradėjo kratai vadovavę papulkininkis Petruškevičius. Į Petruškevičiaus klausimą: "Iš kur gavai Kroniką?" Atsakiau: "J bet kokius klausimus liečiančius bylą neatsakinėsiu, nes jūs patys esate nusikaltėliai, grubiai laužote elementariausias tikinčiųjų teises garantuotas konstitucija, Zmogaus Teisių Deklaracija, įstatymais. Tuo reiškia protestą prieš šią bylą. Nusikaltėliams daryti nusikaltimą nepadediu!" "Už tai uždarysime tave į psichiatrinę ligoninę, - grasino Petruškevičius, - ten bus 100 kartų baisiau nei kalėjime!" Kai neišsigandau, jis žadėjo mane išleisti į laisvę, jei pasakysiu iš ko gavau "LKB Kroniką". Tylėjau. Taip čekistai per tardymus nuo-

latos nusikalsta ir visi jie turėtų būti patraukti į baudžiamąją atsakomybę, pagal BK 187 straipsnį: Vertimas duoti parodymus — Asmens, darančio kratą ar parengtinį tardymą, vertimas duoti apklausos metu parodymus, pavartojant grasinimus ar kitokius neteisėtus veiksmus, - baudžiamas laisvės atėmimu iki 3 metų. Ta pati veikla, susijusi su smurto pavartojimu ar pasityčiojimu iš apklausiamojo asmenybės, - baudžiamama laisvės atėmimu nuo 3 iki 8-rių metų. Bet tai tik ant popierio, o tikrovėje, per visą Lietuvos okupacijos laikotarpį, čekistai sąmoningai laužo šį straipsnį ir nė vienas iš jų nebuvo patrauktas į baudžiamąją atsakomybę, nes viskas pas juos pagrįsta melu, klasta.

Nieko neišgavęs per tardymą čekistas Petruškevičius liepė kareiviui mane nuvesti į KGB požemį - tardymo izoliatorių. Uždarė vienutėje. Atėjusi moteris mane iškratė, atėmė viską, net kryželį nuo kaklo, rožančių, medaliukėlių. Po to pervedė mane į atskirą kampinę kamerą, kurioje vieną išlaikė apie 17 parų. Nors kameroje buvo labai karšta, trūko oro, mano nuotaika buvo labai gera, kad mano suėmė vieną ir nieko neįpainiojau. Dėkodama Dievui giedojau giesmes, o kareiviai - sargai daužė į kameros duris ir šaukė kad nutilčiau. Kai jų nepaklausiau, jie parašė izoliatoriaus viršininkui raportą, o patys dejavo: "Na ir atvežė mums ilgą grojančią plokštelę, niekaip neišjungti..." Neužilgo

ŠVIETIMO PRIEMONIŲ TELKIMAS

Mielas Mokytojai,

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės VI seimas ipareigojo PLB valdybą įsteigti Pasaulio liuanistinio švietimo priemonių telkimo centrą (rezervuarą). Šitas centras jau įkurtas prie Pedagoginio liuanistikos instituto Čikagoje.

Centro paskirtis yra surinkti visas, bet kokios gamybos, liuanistinio švietimo priemones, jas surūšiuoti, sukataloguoti ir išvystyti tokią informacijos - komunikacijos sistemą, kad bet kuris mokytojas, tėvas, mokykla ar organizacija galėtų ta medžiaga naudotis. Pasiuntus prašymą į Pasaulio liuanistinio švietimo priemonių telkimo centrą, prašoma medžiaga būtų fotokopijuota ir nusiųsta prašančiam.

Todėl kreipiamės į Jus, kad pasiųstumėte savo gerai pavykusius pratimo lapus (gramatikos, t.t.), žaidimų lapus, skaitymo bei pasakų lapus, eilėraščius, vaidinimėlius, t.y. bet kokią liuanistinio švietimo medžiagą, kuri Jūsų patirtimi buvo naudinga. Patekus į rezervuarą, Jūs medžiaga galės naudotis liuanistinų mokyklų mokiniai - net per visą pasaulį. Jei reikia, galėsime rankraščius perrašyti mašinėle. Originalią medžiagą galima grąžinti siuntėjui, jei bus pageidauta.

Visiems liuanistinų mokyklų mokytojams, mokykloms, bendruomenės ir jaunimo organizacijoms bus siunčiamas švietimo priemonių telkimo centro katalogas, kuriame bus įrašyta liuanistinio švietimo medžiaga.

Tikėkimės, kad Jūs sutiksite, jog liuanistinio švietimo priemonių telkimo centras yra labai geras būdas praturtinti, pajvairinti ir pagerinti mūsų liuanistinį švietimą. Laukiame Jūsų greito atsiliepimo, ir iš anksto dėkojame.

Medžiagą prašome siųsti:
PLB švietimo priemonių centras
5620 S. Claremont Avenue
Chicago, IL 60636 USA.

ėmė man labai slinkti plaukai ir kristi svoris. KGB turi būdus nualinti tardomuosius, manydami, kad nusilpus fizinėm jėgom ir valia nusilps... Bet jie nežino, kad ir pats silpniausias, atsirėmęs į Kristų yra nepalaužiamas.

Petruškevičius tardė mane apie 2 mėn. ir neprakalbinęs bylos klausimais, mano bylą atidavė. Mane pradėjo tardyti tardymo poskyrio viršininkas Rimkus. Jis taip pat visą laiką grąsino psichiatrine ligonine ir tyčiojosi iš tikinčiųjų: "Bailiai jūs visi... Kai tik pas mus pakliūnate, visi kaip zuikiai į krūmus bėgate, į klausimus neatsakinėjate, parodymų neduodate... Revolucionieriai teisme tribūnų darydavo, rėždavo tiesą į akis, o jūs - bailiai..." "Nesijuokite iš tikinčiųjų, - patariau jam, - geriau pasiimkite Šv. Raštą ir paskaitykite skyrelį apie Dovydo kovą su Galijotu. Tai labai tinka dabartiniam atvejui, Jūs - KGB, simboliškai, šiandieną esate tas Galijotas: tūkstančiai darbuotojų, šimtai tūkstančių jūsų agentų - informatorių, jūs turite visas geriausias sekimo - pasiklausymo priemones, jūsų žinioje visa jėga - kariuomenė, milicija kalėjimai, psichiatrinės, o žmonių mulkinimui jūs specialius mokslus baigėte ir 20 metų praktika tam turite; o mes - tikintieji, silpnesni už Dovyduką ne tik laidyklės su akmeniu neturime, bet jūs mums ir kryželius nuo kaklo nutraukėte.

(Bus daugiau)

Vasario 16-toji Melbourne

Lietuvos Nepriklausomybės pasakbimo šventę šiais metais minėjome sekmadienį, vasario 19 d. Radijo valandėlė šią dieną buvo skirta Vasario 16-tos minėjimui. Pamaldose dalyvavo organizacijų vėliavos, Mišios skirtos už žuvusius dėl Lietuvos laisvės. Parapijos choras giedoja šiai šventei taikytas giesmes. Žmonių buvo pilna bažnyčia, apie 1.000 ir beveik visi ėjo prie šv. Komunijos, nes buvo šia proga bendra išpažintis.

Šventės minėjimas vyko po pamaldų Lietuvių Namuose. Pietums po pamaldų Lietuvių Namuose prisirinko tiek žmonių, kad nebuvo vietos nė dviejose salėse. Minėjimas prasidėjo 2.30 val. p.p.. Jį pravedė Loreta Čižauskaitė. Invokaciją minėjimui skaitė kun. Pr. Vaseris, pakviesdamas už žuvusius dėl Lietuvos laisvės minutė tylos. Bendruomenės pirm. dr. J. Kunca pasveikino taip gausiai susirinkusius ir pateiktą pluoštelį minčių. Pas kaitą skaitė Krašto Valdybos įgaliotinis Albinas Pocius. Jo mintys aiškios, suglaustos ir pilnai nusakancios padėję bei mūsų pareigą Lietuvai. Po paskaitos publika tiek plojo prelegentui, kad retai taip atsitinka.

Meninėje dalyje buvo pristatytas montažas "Lietuvos litanija".

SYDNEJUS

PAVERGTŲ TAUTŲ KOMITETE

Informuojame, kad į Australiją atvyksta kovo mėn. komunistinio Vietnamo Užsienio reikalų ministris tikriausiai prašyti paramos.

Vietnamiečių bendruomenė Sydnėje organizuoja plataus masto demonstraciją iš Sydney į Canberą. Vietnamiečiai yra išnuomavę kelis autobusus ir kviečia pavergtų tautų žmones dalyvauti šioje demonstracijoje su savo vėliavomis ir plakatais. Tie mūsiškiai, kurie nori pasinaudoti jų autobusais, prašomi pranešti A. Kramiliui telef. 727 3131. Autobusas yra nemokamai. Žinoma, jį priims jūsų auką. Autobusai išvyksta nuo Cabramattos stoties 7 val. ryto kovo 16 d. Po demonstracijos grįžta atgal į Sydnę tą pačią dieną. Pasinaudokime proga dėl bendro laisvės labo.

Pavergtų Tautų vakaras įvyksta Lietuvių klube balandžio 14 d. Ateikite skaitlingai ir paremkite Pavergtų Tautų komiteto darbą.

A. Kramilius

DAINOS CHORE

Dainos choras pradėjo reguliarias repeticijas nuo vasario 10 d. Dainos choro dirigentas išvykęs atostogų, jį pavaduoja Birutė Aleknaitė, Moterų choro dirigentė. Dirigentas Br. Kiveris gruodžio 18 d. atšventė savo 60 metų sukaktį. Jį pasveikino pabaigtuvių dieną Dainos choro pirm. A. Kramilius. Ilgiausių metų Broniui.

Pakartotinai kviečiame balsingus lietuvius stoti į Dainos chorą. Alga maža, bet malonumas didelis puoselėti lietuvišką dainą ir garsinti Lietuvos vardą šiame pasaulyje gale.

A. Kramilius, Dainos Choro pirm.

Printed by "Tėviškės Aidai" 18 Henry St., Kensington Vic. 3031.

Published by Mr. Valentinas Čižauskas, the President of the Lithuanian Catholic Federal Committee, 38 Coghlan St. Niddrie Vic. 3042.

Jį paruošė Algis Karazija. Jis pats skaitė to montažo mintis. Scenoje pasirodo jaunųjų pulkelis ir deklamatoriui kartojo: "Mūsų Lietuva". Vėliau pasirodė jau suaugę ir tie kartojo: "Mūsų Lietuva". Taip pravarė jis tris generacijas, kurios kartojo jau "Lietuva mūsų tėvų žemė". Sutiktas atsiskyrėlis aiškino, kad už Lietuvą reikia melstis. O toji malda yra ir darbas, ir daina, ir kalba. Taip ir pasidarė Lietuvos litanija.

Virginija Bruožytė padainavo liaudies dainelę Aušta aušriė, o duetu su Birute Šaulyte padainavo Tėvynė mano ir Širdyje juntu. Abi

šios dainos Klajūno kompozicijos. Jos kiek naujame stiliuje, bet skambios ir gražios.

Dalios Antanaitienės tautinių šokių grupė Gintaras pašoko Blezdingėlę ir polką. Grupė šoko darniai ir gražiai.

Dainos Sambūris, vadovaujamas Danutės Levickienės, padainavo Tėviškės namai, B. Budriūno, Ant kalno karklai, Naujalisio ir Man skamba toliuos, Br. Kiverio.

Minėjimas baigtas Lietuvos himnu. Žmonių buvo pilna salė. Prie įėjimo buvo renkamos aukos Liet. Bendruomenei. Žmonės aukojo nesigalėdami. Mūsų bendruomenės pirm. dr. J. Kunca labai patenkintas ir dėkingas už aukas bendruomei. pv.

Parlamentarų priėmimas Melbourne

Vasario 16-ta Melbourne pristatoma ir australų parlamentarams. Taip ir šiemet vasario 17 d. Lietuvių Namuose buvo paruoštas toks priėmimas. Dalyvavo Melbourne burmistras Sir Chamberlain su žmona, arkivyskupas F. Little, ukrainiečių vyskupas Ivan Prasko, senatorius David Hamer, senatorius Allan Missen, eilė parlamentarų, kai kurių atstovybių diplomatai, kitų bendruomenių atstovai. Nemažai buvo ir lietuvių atstovų. Gražiai reprezentavo mūsų jaunimas, vieni jų buvo tautiniais rūbais, kiti skautų uniforma.

Vakaro pranešėja buvo Birutė Šaulytė. Ji pristatė visus dalyvaujančius. Pirmas kalbėtojas buvo šio vakaro šeimininkas Apyl. Valdybos pirm. dr. J. Kunca. Jis nusakė, kaip mes, lietuviai, įsivaizduojame politinę situaciją, kai mūsų kraštas užimtas.

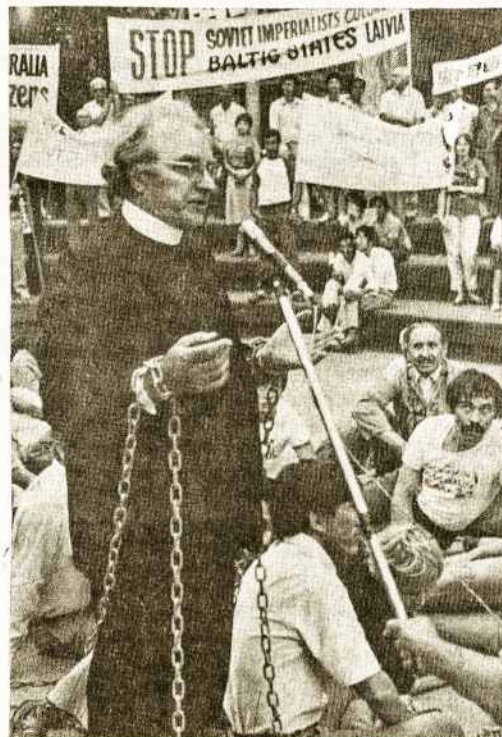
Sekantis kalbėtojas buvo arkivys

kupas F. Little, o po jo kalbėjo federalinio parlamento atstovas Mr. Ken Aldred. Tostų už karaliene pristatė Bendruomenės pirm. dr. J. Kunca, o už Lietuvos laisvę pasiūlė parlamentaras Alexander Psalti.

Po šitos diplomatinės dalies buvo maža pertraukėlė, kai visi pasistiprino gerai paruoštais užkandžiais, kuriuos po salę nešiojo mergaitės. Toliau sekė trumpa meninė programėlė. Virginija Bruožytė ir Birutė Šaulytė duetu padainavo dvi dainas: Tėvynė mano ir Nemuno kloniai. Vyrų oktetas, vadovaujamas P. Morkūno, padainavo: Oškit pušys, Gražinkit laisvę ir Vakaro daina. Visos dainos skambėjo gana gražiai.

Viso šio priėmimo dalyvavo apie šimtinė žmonių. Maždaug pusė jų svečiai australai ar kitų tautybių atstovai, o kita pusė lietuviai. pv.

Pasaulio Laisvės Diena Sydnėje

Sausio 23 d. Pasaulio Laisvės Diena buvo paminėta plataus masto demonstracija. Pagrindiniu kalbėtoju buvo atskridęs mums gerai žinomas parlamento narys Hen. Michael Hodgman MP, kuris nepaigailėjo šiltų žodžių laisvės kovotojams ir pasmerkė socializmo batlaižius Australijoje ir kitur.

Demonstracijoje dalyvavo apie 500, jų tarpe nemaža grupė ir lietuvių - aciū jiems.

Latvių teatro grupė paruošė Ka-

linių koloną, kurią uniformuoti enkavedistai varė per miestą į egzokucijos vietą, Martin Place, kur vyko pats mitingas ir kalbos. Grupė buvo surakinta rėžiais. Kalinių grupėje matėsi vienuolių, darbininkų ir kunigas (A. Kramilius).

Vėlyvose žiniose TV kanalas 7 perdavė šią demonstraciją, spauda tačiau apie tai nutylėjo, o buvo labai spalvinga ir efektinga demonstracija.

Kor.

LIEUVIAI PASAULYJE

● **Lietuvių skaitytojus** jau pasiekė "Aušros" laikraščio rinkinio antrasis tomas. Abu "Aušros" rinkinio tomas išleido Jungtinėse Amerikos Valstybėse veikiančių Lietuvių Istorijos draugija, "Aušros" šimtmečio sukakčiai paminėti. Antrame knygos tome yra baigiami perspausdinti "Aušros" laikraščio numeriai, taip pat spausdinamas platesnės apimties apžvalginis straipsnis "Aušra ir josios gaidynė". Užsienio lietuvių spauda, sąsądoma apie "Aušros" II-jo tomo sutiktuves, primena, kad praėjusiais metais keli turistai norėjo nuvežti į Lietuvą pirmąją "Aušros" komplekto knygą, kurią, tačiau, sovietų muitininkai konfiskavo. Istorinio leidinio konfiskavimą spauda aptaria kaip didžiulį dabartinės diktatūros gėdą, barbariško elgesį, kuriuo piktinasi kiekvienas laisvas žmogus.

● **Vakarų Vokietijoje** po dešimties metų pertraukos vėl pradėtas leisti Eltos informacijų biuletenis vokiečių kalba. Jį redaguoja žurnalistas Kazys Baronas. Pirmame biuletenio numeryje, pažymėtame praėjusių metų spalio - gruodžio mėnesio data, pateikiamos Europos Parlamento ir Australijos Senato rezoliucijos Pabaltijo kraštų laisvės klausimu, spausdinamas vedamasis straipsnis apie Pabaltijo valstybių nepriklausomybės pasakbimo 65-ąsias metines, apžvelgiami vokiečių spaudos pasisakymai, straipsniai apie Pabaltijo kraštus, ypač apie katalikų Bažnyčios padėtį Lietuvoje, pateikiami Vakarų Vokietijos užsienio reikalų ministro Genscher atsakymai į biuletenio redaktoriaus klausimus, liečiančius vokiečių vyriausybės laiky seną Pabaltijo kraštų atžvilgiu. Vakarų Vokietijoje atgavintas Eltos biuletenis vokiečių kalba jau susilaukė daug palankių atsiliepimų. (Elta)

● **New Yorke** išeinantis amerikiečių laikraštis "The Eagle" atspausdino Lietuvių Informacijos Centro bendradarbis Gintė Damušytė straipsnį apie Kybartų klebono kun. Sigitą Tamkevičiaus nuveikimą Lietuvoje. Šia proga Damušytė plačiau supažindina amerikiečius skaitytojus su dabartine sunkia Lietuvos tikinčiųjų padėtimi, kurią ryškiai atspindi dviem Lietuvos kunigam - Alfonsui Svarinskui ir Sigitui Tamkevičiui - už religinę veiklą iškelti teisminiai procesai ir jiems paskirtos sunkios laisvės atėmimo baudmės. Straipsnyje aprašomos Lietuvos tikinčiųjų pastangos tikėjimo laisvei apsaugoti, supažindinama su Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika ir jos tikslais.

● **Lietuvių tautos dangiškojo globėjo šv. Kazimiero mirties penkių šimtų metų sukaktis** buvo paminėta garsiajame Milano Švenč. Jėzaus Širdies katalikų universitete. Vasario 9 d. paskaitą apie šv. Kazimierą skaitė popiežiškojo Grigaliaus universiteto Romoje istorijos profesorius jėzuitas kun. Paulius Rabikauskas. Paskaitos tema: Lietuvių karalaitis šv. Kazimieras ir italai.

● **Romoje** pasirodė Eltos informacijų biuletenis italų kalba - ELTA PRESS naujas numeris. Ilgame įvadiniame straipsnyje yra paminimas praėjusių metų pabaigoje Romoje miręs Lietuvos Diplomatinės Tarnybos šefas ir buvęs nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministras Stasys Lozoraitis. Vėlionio ministro Lozoraitis didelė nuotrauka taip pat puošia šio biuletenio numerio viršelį. Biuletenio numerio turinį šį kartą sudaro gausios religinės ir politinės informacijos apie Lietuvą ir Pabaltijį.

I Š M Ū S Ų P A R A P I J Ų

MELBOURNAS

Parapijos Sekmadienio mokykla jau veikia. Pamokos kiekvieną sekmadienį 10 val. mokyklos patalpose, St. John's, East Melbourne. Šiais metais veiks ir vaikų darželis. Atveskite tokių vaikų.

Gyvojo Rožančiaus nariai kovo mėnesį meldžiasi, kad šv. Kazimiero užtarimu lietuvių jaunimas ryžtųsi pasiaukoti Dievo ir tėvynės tarnybai.

Kelionei į Adelaidę autobusu nesusidarė pakankamai keleivių, todėl autobusas neis. Važiuojantiam privačiai mašina ar kitom priemonėm žinotini adresai: Lietuvių Katalikų Centras, 6 Third Av., St. Peters. Tel. 42 1633. Lietuvių Namai, 6 Eastray St., Norwood. Tel. 42 1074.

Sekmadienį, kovo 11 d. lietuviams pamaldas atnašaus kun. S. Gaidelis SJ. Pamaldos tuo pačiu laiku kalp ir visada.

Pakrikštyta Adelė Rita Kristens, Janis ir Angelės dukrė. Krikšto tėvai buvo Valentinas Mačiulaitis ir Dalia May.

A. A. Stasio Miliausko laidotuvių metu dar buvo Mišias aukoję A. Karašauskas, V. Gabrilaitis, V. Akumbakas.

Mirė Povilas Kmieliauskas, 64 m. amžiaus. Rastas namuose negyvas. Neturėjo giminių nei artimųjų, palaidotas policijos.

CANBERRA

SV. KAZIMIERO MINĖJIMAS

Pranešame, kad šv. Kazimiero 500 metų mirties sukaktuvių Mišios bus aukojamos St. Mary's bažnyčioje, Brandon, kovo 4 d. 12.30 val. p.p. Vėliau Lietuvių klube po susirinkimo Baltijos tunto skautai ruošia Kaziuko mugę.

Prašome visus dalyvauti mūsų tautos šventojo mirties sukaktuvių pamaldose ir atsilankyti į mugę.

Canberos Apyl. Valdyba

MELBOURNAS

JAUNIMO REGISTRACIJA

Australijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos Valdyba kviečia jaunimą užsiregistruoti. Yra bandoma sužinoti, kiek jaunimo ir vaikų yra Australijoje. Tėvai ir seneliai užregistruokite savo vaikus ir anūkus. Raginkite jaunimą užsiregistruoti. Registruojami nuo gimimo iki 35 metų amžiaus. Galima registruotis pas Rožę Makarevičiūtę, Joną Mašanauską, Birutę Prašmutaitę bei kitus valdybos narius.

ALJS Valdyba

Vasario 21 d. Bairnsdale ligoninėje mirė Jonas Kalinskas 89 m. amžiaus, kilęs nuo Tauragės. Moe paliko žmoną Mariją, vaikaičius Algį ir Romą, Lietuvoj du sūnus su šeimomis. Vasario 24 palaidotas iš Moe St. Kieran's bažnyčios, Moe kapinėse, kur palaidota velionio dukra Sofija ir vaikaitė Violeta.

MELBOURNAS

PRIEŠKOMUNISTINIS MITINGAS

Australijos socialistai per krašto vyriausybę, negriauanant demokratinės santvarkos įstatymavystės keliu vykdo radikalias reformas ir spaudžiami vadinamojo kairiojo sparno (komunistų) siekia gamybos priemonių bei šaltinių nacionalizacijos arba kolektyvizacijos.

Raudonųjų įsigalėjimu Australijoje ypač susirūpinusi: Atsargos Karių Lyga ir Prieškomunistinė Sąjunga, kurios kviečia visus geros valios piliečius į informacinį susirinkimą, kuris įvyks 1984 m. kovo 4 d., sekmadienį, 2-4.30 val. Dallas Brooks salėje, Victoria Parade, East Melbourne.

Kalbėtojais bus be Sąjungos pirmininko Jennifer Mc Callum dar keturi Australijos Atsargos Karių Lygos pareigūnai.

Zinodami prie ko privedė liaudies lygintojai komunistų įsigalėjusiose kraštuose, įdomu bus išgirsti kokia padėtis šiandien yra mūsų gyvenamame krašte ir ko galime tikėtis, kada dabartinė valdžia skelbia, kad ir komunistų partija gaus iš valdžios išdo paramą priešrinkiminei ir parlamentą agitacijai.

Dalyvaukime

Karių Ramovė Melbourne

LIETUVIŠKOJI KNYGA

Saltinių Bibliotekoje gautas redakcinės komisijos paruoštas (vyr. redaktorius Jonas Laužikas) veikalas "Lietuvos mokyklos ir pedagoginės minties istorijos bruožai", Vilnius 1983.

Monika Dana Baltutienė jau trečius metus iš eilės rūpestingai pasitarnavo Saltinių Bibliotekai, paruošus knygų metinius klasifikacinius indeksus multiplikuodama ir išsiuntinėdama juos australų bibliotekoms. Taip pat ji su savo giminių pagalba kartas nuo karto Lietuvių Namuose paruošia pietus, kurių pelnas skiriamas Saltinių Bibliotekai.

Melbourno Lietuvių Bibliotekai aukojo P. Kviecinskas \$ 10, Alb. Miškinis, P. Vaičiaitis, R. Saženis — knygų ir žurnalų.

Visiems mūsų bibliotekos geradariams nuoširdus lietuviškas ačiū.

J. Mikštas
Bibliotekos Vedėjas

U Ž G A V Ė N I Ų V A K A R A S

Nuoširdžiai kviečiame visus atšvęsti smagias Užgavėnes su Melbourno Dainos Sambūriu.

Kovo 6 d., antradienį, 7 val. vak.

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMUOSE

Lauksime su blynais, dainomis ir staigmenomis.

Iki malonaus pasimatymo!!! Melbourno Dainos Sambūris

Premija Sauliui Kubiliui

važiavimuose yra atstovavęs Italijos lietuvių jaunimui. Jo eilėraščių yra paskelbę įvairūs užsienio lietuvių laikraščiai. Saulius Kubilius yra Vatikano radijo lietuviškosios tarnybos bendradarbis.

Saulius Kubilius

TAU, MAN

Pavasarij skini gėles
kitiem,
neši kitiem nebegyvas.
Kapuose
seniai nuvyto palikti žiedai.

Atvožtam karste
laukinių gėlių glėbys
man... ir tau,
amžinai atsidavusiose rankose
tau ir... man.
Žiedai, kuriuos žmonės spaudė
man ir tau,
tau ir man,
kokių pavasariais niekad
neskynėm.

LATROBE VALLEY

VASARIO 16-TOS MINĖJIMAS

Vasario 11 d. Latrobe Valley lietuviai surengė Vasario 16 minėjimą. Iš visų pusių suvažiavo lietuviai ir svečiai į p. Sabrinškų sodybą. Medžių apsupta, pavėsyje stovi p. Sabrinškų pastatyta salė specialiai lietuviškiems rengimams.

Latrobe Valley seniūnė V. Kozėniauskienė pradėjo minėjimą pasveikindama visus susirinkusius. Kalbą sakė Saulių p. Lipčius ir skaitė A. Vyšniauskienė. Po kalbų buvo sugiedotas Lietuvos himnas. Aukų lapas gulėjo ant stalo. Po oficialios dalies sekė loterija ir vaišės.

Skaniai pasivaishinę ir maloniai pasikalbėję palydint lietuviškai muzikai, su kilnia nuotaika pabaigėme Vasario 16 minėjimą.

Lietuviška širdis sveikai dar plauka Latrobe Valley. Ačiū už vaišes ir gražius prisiminimus.

Dalyvė

PAIEŠKOJIMAS

Jono Leščiukaičio, gim. 1904 m., K. Naumiesčio apyl., Žvirgždučių valsč., Gudaičių kaime, paieško dukrė Birutė. Joną pažįstantieji prašomi susisiekti su Vyt. Ramoškiu — 24 Carron St. N. Balwyn 3104, Vic.

Išnuomojamas kambarys su virtuve North Altona Vic. Skambinti telef. 314 8141. Gali būti moteris ar vyras.

ŠV. KAZIMIERO JUBILIEJAUS PROGRAMA

Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos pavedimu Adelaidėje pradedami šv. Kazimiero Jubiliejiniai Metai.

Kovo 10 d., šeštadienį

9 val. ryto Radijo valanda šv. Kazimierui.

4 val. p.p. Jubiliejinių Metų atidarymo akademija Lietuvių Katalikų Centro salėje.

6 val. p.p. Jubiliejinių Metų atidarymas šv. Kazimiero bažnyčioje. Tuoj po atidarymo bažnyčioje Religinis koncertas Liet. Kat. Centro salėje. (Choristams ir svečiams vakarienė LK Centre).

Kovo 11 d., sekmadienį

11 val. Iškilmingos Mišios šv. Kazimiero bažnyčioje.

1 val. p.p. Jubiliejinis banketas Lietuvių Namuose. (Kaina \$ 10). Atvažiuojantiems iš kitų miestų užsisakyti iki kovo 2 d. pas V. Neverauską, 36 Donald St., St. Mary's SA 5042, tel. 277 1129.

SYDNĖJUJE

TEATRO FESTIVALIS

Australijos Lietuvių Krašto Valdyba susitarus su Sydnėjaus Atžalos teatru buvo surengus Sydnėjų teatrų festivalį.

Buvo tikėtasi, kad į šį festivalį atvyks ir Adelaidės lietuvių teatras. Atvyko tik Melbourne Aušra su 3-ju veiksmy komedija "Teta iš Amerikos". Melbourne šią komediją pastatė gruodžio 28 d. Lietuvių klube.

Gausi Sydnėjaus publika nekantariai laukė paskutinio skambučio. Kai lietuvių daugumoje linke stebėti rimtus veikalus, tai Tetoje iš Amerikos išvėdino savo plaučius. A. Adomaitis, Vinco Kairo advokato rolėje susidūrė su daugybe problemų, kai jo "teta" iš Amerikos iš karto atsirado Lietuvoje. "Teta" Antanina (M. Sidlauskienė) ir domi navo šioje komedijoje, graži jos kalba ir savo didelės rolės žinojimas atkreipė publikos dėmesį. Edvardas Sidlauskas, jis ir režisiorius ir dviguboj rolėje. Lukošiaus rolėje iš karto jis artistas, advokato Kairo draugas, na o pasimieravęs pas advokatą ten užsimetusių suknelę, susitinka akis į akį su atvykusia "teta" iš Amerikos.

Advokatas Kairys ilgus metus išnaudojęs savo tetą Amerikoje ir primelavęs, kad turi žmoną ir t.t., įtikino tetą, kad rasta moteris (E. Sidlauskienė) yra jos giminaičio žmona. Čia ir prasidėjo tikra komedija.

Teta neatvyko viena, ji atsivežė gražią augintinę Valeriją (A. Butkutę). Lukošius iš proto pradėjo kraustyti pastebėjęs tokią gražią ameriką. Visa nelaimė, kad jis savo nuodėmingą kūną jau buvo pridėjęs suknelė.

Jonas, advokato tarnas (V. Lipkevičius), savo rolę atliko gerai. Jonas sumaniai slepia nuo advokato savo žmoną ir vaikutį, kai ateina laikas paskolina savo vaikutį advokato žmonai, juk "teta" nori pamatyti ir savo giminaičio vaikutį, kuriam advokatas prašė iš tetos pinigų rūbėliams. Tarno Jono žmoną Marytę vaidino A. Vyšniauskienė.

Rickus - vagišius, pijokėlis (A. Gabas) tikrai visur tiko. Jo judesiai, kalba ir apranga sukėlė nemažai juoko. Tai talentingas aktorius.

Daktaro rolėje matėme P. Maikauską. Savo trumpoje rolėje P. Maikauskas pajėgė sukelti nemažai juoko. Policininko rolę vaidino R. Vyšniauskas, kuris sutvarkė vagišių Rickų.

Jauniausia aktorė R. Makarevičiūtė vaidino artisto Lukošiaus sužadėtinę - šokėją. Jaunos aktorės graži kalba, savimi pasitikinti, sugebėjo prisitaikyti įvairiose situacijose, o tų situacijų netrūko, nes

jos sužadėtinis staiga atsirado po sijonu, moters rolėje.

Susumavus, veikalas pilnas humoro, kuris visai primena ir šių laikų gyvenimą.

Rūbai buvo M. Sodaitienės, o scenos apšvietimas sydnėjiškio A. Dudačio.

Kiti kritikai buvo palietę rūbų klausimą. Tikiu, kad to laiko, prieš 80 metų, apranga būtų labai tikusi ir padariusi veikalą dar įdomesniu. Dėkingi esame melbourniškiams, nepabūgusiems tolimos kelionės. Savo atvykimu į Sydnėjų, jūs praturtinote teatro festivalį ir mūsų kartais niūrias dienas.

LENKŲ EGZILINĖS VYRIAUSYBĖS PIRM. SYDNĖJUJE

Vasario 13 d. Lenkų klube Bankstowne Pavergtų Tautų komiteto buvo suorganizuotas susitikimas su lenkų egzilinės vyriausybės pirm. Kazimier Sabbat.

Lietuviai šiame susitikime dominavo, tiek savo skaičiumi, tiek klausimų rinkimu. Iš lietuvių dalyvavo ALB Apylinkės pirm. Dr. A. Mauragis, sekr. A. Giniūnas, Krašto Valdybos sekr. V. Augustinavičius, K. Stašionis, spaudos atstovas A. Kramilius, NDI redaktorius J. Kedys.

Pasikalbėjimą po daugelio tostų pravedė W. Weglewski, K. Sabbat savo trumpa kalba palietė kooperacijos klausimą išveivijos organizacijų ribose.

Vietoj klausimų ukrainiečių atstovas Nick Swiderski davė lenkam pamokslą. Lietuvių spaudos atstovas A. Kramilius palietė Vilniaus klausimą, sakydamas: Sugriuvus Sovietų imperijai, atsikurs laisva Lenkija ir Lietuva. Dauguma lietuvių kelia klausimą, kas tada? Ar laisva Lenkija, būdama 10 kartų didesnė už Lietuvą, vėl kėsinsis ir reikalaus Vilniaus - Lietuvos sostinės, kuris yra tiek svarbus kiekvienam lietuviui, kaip Jeruzalė žydams.

K. Sabbat pasijuto nemalonioje padėtyje. Teisinosi, kad į šį klausimą atsakyti negalys, nes nėra įgaliotas. Pabėrė lietuviams komplimentų, kad daug lenkų, kaip Pilsudskis, Milašius, Kosciūška, buvo lietuvių ir skaitė Lietuvą savo tėvyne. Vilniaus klausimas turės būti sprendžiamas to laiko parlamento.

K. Sabbat priminė, kad tas Vilnius nedaug ką reiškia, jeigu nėra Lietuvos. Tai posakis lietuviškas: "Kas iš to, kad Vilnius mūsų o Lietuva rusų".

Į klausimą, kad Vilnius yra svarbus kiekvienam lietuviui, atsakė, kad Vilnius lygiai tą patį reiškia ir lenkams, kurie yra ten gimę. Kvietė daugiau dėmesio skirti Lenkijai, nes pasak jo, be laisvos Len-

kijos nebus nei laisvos Lietuvos, nei Ukrainos.

Nusiskundė K. Sabbat, kad nėra kooperacijos ir artimesnių ryšių su lenkų organais išveivijoje. Kvietė arčiau bendradarbiauti visas pavergtas tautas.

J. Kedys, papildydamas A. Kramiliaus klausimą, paklausė, kodėl paskiros lenkų organizacijos išveivijoje jau dabar savinasi Vilnių, gal čia ir yra ta paslaptis, kodėl lietuvių vengia kooperacijos ir bendradarbiavimo. K. Sabbat atsakė, kad neįmanoma uždrausti kitaip galvoti.

Pasibaigus oficialiai daliai Dr. Mauragis ragino K. Sabbat ir jo vyriausybę paskelbti dabar politiką Vilniaus klausimu. K. Sabbat to nepažadėjo. Tikėkimės, kad ateities generacijos pamirš praicitės klaidas.

Kor.

PERTHAS

GOLFO TURNYRAS

PLSK "Tauro" golfo sekcija ir šiais metais ruošia Australijos lietuvių vyrų ir moterų golfo pirmenybes, kurios įvyks balandžio 21 ir 23 dieną (laikė Velykų) Perth, Vak. Australijoje. Zaidynės vyks už jau įsteigtas pereinamas taures.

Kviečiami atvykti visi lietuvių golfininkai ir pastoviai už lietuvių klubus golfa lošiantys asmenys.

Atvykstantieji prašomi atsivežti savo sekcijų vadovų (arba golfo klubų) patvirtintus lyginamuosius skaičius (handicaps).

Atvykę žaidėjai bus sutikti ir apgyvendinti Perth.

Prašome visus atvykstančius nedelsiant registruotis pas "Tauro" golfo kapitoną V. Klimaitį, rašant: 6 Dupont Ave., City Beach, WA 6015, arba telefonu 445 2020.

V. Klimaitis

NUOSTABI VAGYSTĖ

Italijos laikraščiai praneša apie Romoje įvykusią sensacingą vagystę. Tik dabar buvo patirta, kad naktį tarp sausio 17 ir 18 dienos drąsus vagys įsibrovė į Sovietų Sąjungos ambasadoriaus Romoje rezidenciją ištaigingoje Abamalek viloje, ją nuodugnai apgrobdami. Pavogtų vertingų daiktų tarpe yra devyni dideli gobelėnai, priklausantys Ermitažo muziejui Leningrade, ir apie dvidešimt didelės vertės paveikslų, taip pat iš to paties muziejaus. Vagystė yra juo nuostabesnė, kaip rašo laikraščiai, kad Sov. Sąjungos ambasadoriaus rezidencija Romoje yra dideliame pusanatro kvadratinio kilometro ploto parke, kuris dieną ir naktį iš vidaus yra saugojamas sovietinių agentų su šunimis, o iš lauko - italų policijos. Laikraščiai neslepia nusistebėjimo, kad žinią apie įvykusią vagystę sovietų ambasadoriaus rezidencijoje sovietų ambasada patvirtino po 18 dienų, tik po to, kai informaciją apie apgrobiną pranešė vienas italų savitraštis.

KOVOS LIBANE

Padėtis Libane yra dramatiška ir kelia didžiausią susirūpinimą tarptautiniuose politiniuose sluogsnuose. Be Popiežiaus taip pat ir Jungtinių Tautų generalinis sekretorius kreipėsi į Libane kariaujančias puses, jas kviesdamas nedelsiant sudaryti paliaubas, tuo būdu išvengiant dar didesnio kraujo praliejimo. Civilių gyventojų padėtis Beirute yra tragiška: ištisi miesto rajonai jau šešias dienas yra be paliovos apšaudomi ir bombarduojami, trūksta maisto ir vandens, medikamentų sužeistiems gydyti. Vien pastarųjų dienų bėgyje žuvo keli šimtai civilių, apie tūkstantį buvo sužeisti. Tai vis nekalti, neapginkluoti žmonės. Krikščionių gyvenama vakarinė Beiruto dalis jau yra beveik visiškai okupuota priešvyriausybinių pajėgų - musulmonų milicijos. Sios miesto dalies gyventojų tragedija, tačiau, nesibaigia: pagal turimas informacijas, musulmonam užėmus rajoną, buvo išžudytos ištisos krikščionių šeimos. Kaip pažymėjo katalikų patriarchas Hakim, Libano padalinimas padėtis neišspręstų. Libanas gali būti išgelbėtas tik susitarus krikščionim su musulmonais.

PARAŠAI UŽ KALINIŲ IŠLAISVINIMĄ

Užsienio spaudos agentūros pranešė, kad jau apie 130 tūkstančių Lietuvos tikinčiųjų pasirašė peticijas sovietinei valdžiai, kuriose protestuojama prieš kunigų Svarinsko ir Tamkevičiaus nuteisimą ir prašoma juos išlaisvinti. Spaudos agentūros pažymi, kad Lietuvos tikintieji peticijas masiniai pasirašo, nežiūrint valdžios pakartotinų įspėjimų parašų rinkimo akciją nutraukti. Agentūros primena, kad abu lietuvių kunigai - A. Svarinskas ir S. Tamkevičius, - buvo praėjusiais metais nuteisti dešimčiai metų laisvės atėmimo už tariamą antisovietinę agitaciją ir propagandą.

LIETUVIŲ RADIOJO VALANDELĖS

ADELAIDE 5FM šeštadieniais 9 val. ryto.

CANBERRA 2XX ketvirtadieniais 7.30 val. vak.

MELBOURNE 3EA sekmad. 11 val. ryto, pirmad. 6.30 val. p.p.

SYDNEY 2EA šeštadieniais 10-11 val. prieš pietus.

BRISBANE kiekvieną ketvirtadienį 5.30 - 6 val. vak.

PERTH 6NR kas trečią antradienį 6.30 val. vak.

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWN (TEL. 708 1414)

Klubo valandos:

Pirmd., trečiad., ketvirtad., - - - - - 5 - 10 val.
ANTRADIENIAIS KLUBAS UZDARYTAS
Penktadieniais - - - - - 5 - 11.30 val.
Šeštadieniais - - - - - 4 - 12.30 val.
Sekmadieniais - - - - - 12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad. nuo 6 val.
Sekmadieniais - - - - - nuo 1 val.

Skanus ir pigus valgis KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ NUO 5.30 iki 8 val. SVEDIŠKAS STALAS - SMORGASBORD
Kaina tik \$ 2.50. Kviečiame visus.

Šeimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus, kodėl ne Lietuvių Namuose? Kodėl nepasiteirauti? Skambinkite 708 1414.

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

FUNERALS OF DISTINCTION PTY. LTD.

17 RAILWAY PDE.

FAIRFIELD, NSW.

Tel. 724 5408. Veikia visas 24 valandas per parą.